

Projecte d'innovació didàctica: La pobresa

Josep Ll. Alique, Miguel Aranda, Marcel Compte, Èric Elias i Joan Mallart

3r curs - Didàctica de les ciències Socials I

Albert Izquierdo Grau

Grau en Mestre d'Educació Primària

Facultat d'Educació, Traducció, Esports i Psicologia (FETEP)

(Universitat de Vic - Universitat central de Catalunya)

Vic, 17 de maig de 2024

Índex (taula de continguts)

1. Introducció i justificació de la temàtica escollida	3
1.1 Contextualització de la tasca	3
1.2 Perquè aquesta temàtica?	4
2. Objectius del projecte d'innovació didàctica	5
3. Context social del centre	5
4. Metodologia del projecte	7
5. Situació d'aprenentatge (plantilla)	8
6. Avaluació del projecte	9
6.1 Avaluació grupal	9
6.2 Avaluació individual	10
7. Conclusions	11
8. Bibliografia	11
9. Annex (materials)	12

1. Introducció i justificació de la temàtica escollida

1.1 Contextualització de la tasca

Aquest treball està dins el marc de l'assignatura de Didàctica de les Ciències Socials I, coordinada pel professor Albert Izquierdo i pretén dissenyar una situació d'aprenentatge a partir d'una temàtica escollida pels membres de l'equip de forma lliure en una aula de primària.

Aquest document consta de vuit apartats diferents que desglossen la tasca:

- En primer lloc, hi trobem aquesta introducció, que té per objectiu contextualitzar la tasca i la justificació de la temàtica en la qual gira la situació d'aprenentatge escollida.
- En segon lloc, hi trobem els objectius de la mateixa situació dissenyada.
- En tercer lloc, el context del centre i de l'aula on es duria a terme la seqüència didàctica.
- Posteriorment, s'hi troba desglossada la metodologia que aplica el projecte i les línies pedagògiques que es segueixen.
- Després hi trobem l'enllaç a la situació d'aprenentatge omplerta seguint la plantilla del departament.
- Com a sisè apartat, hi ha l'avaluació d'aquesta situació d'aprenentatge, és a dir, la forma amb com es valorarà la feina feta al llarg de les sessions.
- Finalment, hi trobem unes conclusions del treball on es recullen les opinions dels diferents membres del grup.

- Com a últim apartat hi ha la bibliografia, on es troben les citacions de totes les fonts d'informació consultades per a la realització de la tasca.
- A més, tenim els annexos on es troben les fitxes/materials preparats perquè els infants de l'aula puguin realitzar les activitats de la seqüència proposada.

1.2 Perquè aquesta temàtica?

El tema escollit per a treballar amb els infants de primària és la pobresa, ja que com comentarem més endavant hi ha diferents factors que ens fan decidir aquesta temàtica.

El primer de tots és la poca empatia que detectem actualment a la societat, on la majoria de gent sol ser egoista i no mirar més enllà de casa seva, la seva nevera, la seva cartera... Així doncs, considerem important tractar l'exercici d'alteritat on no només ens mirem al melic sinó que ampliem mirades i observem què passa al costat nostre i més enllà i què podem fer-hi per revertir aquesta situació i cuidar el nostre entorn.

L'altre aspecte important que ens fa treballar aquesta temàtica és el context d'aula, que com comentarem més endavant és una aula amb molta diversitat cultural i lingüística, i on òbviament conflueixen diferents poders econòmics i situacions familiars. Sumant aquest context a l'exercici d'empatia que pretenem fer, creiem que és un tema que aprofitant que a l'aula ja hi podem trobar exemples per a treballar-hi, pot ser potent a nivell pedagògic.

2. Objectius del projecte d'innovació didàctica

Els objectius d'aprenentatge del projecte que plantejem es centren en els dos àmbits educatius que giren al voltant de la situació que dissenyem, que són l'àmbit de les ciències socials (la matèria que ens ocupa) i l'àmbit de ciutadania, ja que a part de tractar un aspecte de la matèria també estem creant ciutadans del món i, per tant, treballant amb uns valors com a societat.

Els objectius són els següents:

- ➔ Treballar la pobresa des d'una perspectiva respectuosa, treballant-ho a través de la igualtat i el concepte de compartir.
- ➔ Reflexionar sobre quina petjada i impacte té cadascú en aquest tema i quines intervencions es poden fer per a ajudar a millorar, almenys, a petita escala.
- ➔ Fomentar la cohesió, el respecte i el treball cooperatiu i en petit grup per assolir els objectius que es plantegen al llarg de les diferents sessions.
- ➔ Estimular l'anàlisi dels infants sobre situacions properes a la seva realitat i saber-ne detectar les desigualtats existents.

3. Context social del centre

El context del centre i de l'aula on ens trobem realitzant aquest projecte és una aula de sisè de primària de l'escola Bages de Manresa. Aquesta escola és un centre públic de la capital del Bages que es troba al centre de la ciutat. Va ser fundat als anys setanta, i va començar a funcionar el curs 1971-1972.

L'escola va ser creada com a conseqüència del creixement demogràfic i l'expansió de Manresa cap al Nord, que va provocar un augment considerable de l'alumnat de primària amb els consegüents problemes en l'admissió d'alumnes per raó del nombre de sol·licituds, durant uns quants anys. Amb el descens de la natalitat, la població escolar del centre es va estabilitzar, quedant la ràtio dins la normativa vigent. Actualment, torna a haver-hi excedent de matrícula degut als importants canvis

sociodemogràfics que hi ha hagut des d'aleshores i la necessitat de la nostra escola de respondre a aquests canvis (Escola Bages, 2018).

Així doncs, l'escola es troba ara en una fase de moltes matrícules, i moltes d'elles són d'alumnes de diferents cultures i ètnies. És per això que en l'aula on ens trobem la formen 16 alumnes (9 nenes i 7 nens) de diferents països d'origen i llengües maternes. Cal afegir que hi trobem un dels infants que té diagnosticat el Trastorn d'Espectre Autista (TEA), per tant, en la plantilla de la seqüència també haurem de contemplar alguns suports/ajudes perquè l'infant pugui seguir les activitats.

Pel que fa a la metodologia, l'escola segueix bastant la línia tradicional, amb una pedagogia centrada en el creixement individual i l'ensenyament a través de llibres i classes bastant magistrals. De totes maneres, el nostre projecte no segueix la línia del centre i pretén trencar una mica amb aquesta pedagogia tan poc centrada en l'aprenentatge cooperatiu i en les activitats més dinàmiques que també fomenten la cohesió de grup. Amb aquest context d'aula també reforcem la idea de per què hem escollit aquesta temàtica.

Ubicació de l'escola → Carrer de la Sèquia, 55, 08242 - Manresa

4. Metodologia del projecte

Metodològicament parlant, cal comentar esmentant que nosaltres optem a l'hora d'aplicar aquesta seqüència didàctica que hem dissenyat per a enfocar-la a través de l'aprenentatge cooperatiu. Durant moltes de les activitats de les diferents sessions es treballa en petits grups, ja que creiem que per a treballar un tema com la pobresa és important i interessant que entre ells/es interaccionin i treballin el problema social rellevant de forma conjunta perquè, a més a més, els afecta a tots de manera diferent (molt probablement per la situació familiar i econòmica de cadascun dels infants).

A més, creiem que és important treballar l'anàlisi dels paisatges prèviament a poder fer aquesta proposta didàctica, ja que és un dels aspectes que treballem (l'anàlisi d'aquests), i per tant, cal que els alumnes sàpiguin diferenciar entre els elements físics i antropològics o saber els tres tipus de representació que existeixen per a representar una part del territori (mapes, plànols i croquis).

A part d'aquests conceptes, en aquest projecte d'innovació didàctica s'aposta per a treballar un problema social rellevant a partir dels sis aspectes per a analitzar-los:

- Causes i conseqüències
- Canvi i continuïtat
- Diversitat i desigualtat
- Identitat i Alteritat
- Organització i poder
- Relació i conflicte

Cadascun d'aquests es treballa a partir de diferents dinàmiques i activitats:

1. Causes i conseqüències → Amb un joc anomenat "La cursa de la desigualtat!".
2. Canvi i continuïtat → Es treballa al llarg de tot el procés i de les sessions, ja que ells/es són les que van observant la continuïtat que té la pobresa a la societat d'avui en dia.
3. Diversitat i desigualtat → Amb un joc anomenat "Les monedes egoistes".

4. Identitat i alteritat → Amb la fitxa de les activitats que es realitzen en l'excursió per Manresa.
5. Organització i poder → Amb el debat posterior a l'excursió per Manresa
6. Relació i conflicte → Amb la presentació final en grups on cada grup exposa una situació de desigualtat de recursos que tinguin a prop els mateixos alumnes (o que visquin en el seu dia a dia)

Important (!): *Aquestes activitats es troben especificades a la plantilla de la situació d'aprenentatge que apareix a l'apartat següent del treball.*

Pel que fa al material, en necessitarem de divers perquè cada activitat en requerirà un de diferent, però a nivell general necessitarem disposar de fulls, bolígrafs, la pissarra de l'aula i un projector, ja que la seqüència es centra també molt en el debat constant dels protagonistes (els alumnes), i per donar suport a aquests debats caldran també en certes ocasions alguns vídeos o recursos per documentar en quin punt ens trobem.

A més a més, al llarg de la seqüència els alumnes necessitaran disposar d'un diari individual per a poder analitzar-se i autoavaluar-se al final de cada sessió per així tenir un control (per part del docent) exhaustiu sobre com estan emocionalment i a nivell d'implicació en cada fase d'aquest projecte, a part d'alguna fitxa puntual per a fer alguna activitat.

5. Situació d'aprenentatge (plantilla)

[Enllaç de la plantilla de la situació d'aprenentatge](#)

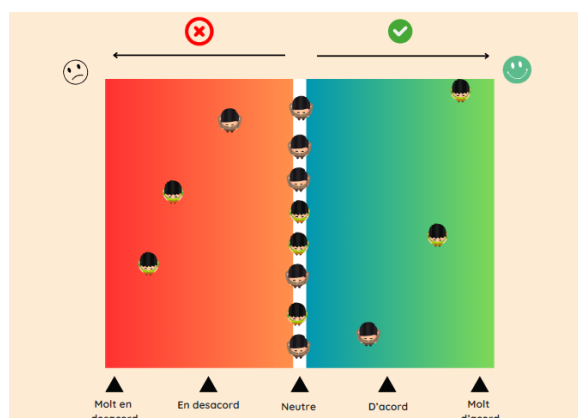
6. Avaluació del projecte

Per a avaluar aquest projecte, pretenem fer-ho des de dues perspectives diferents: amb una revisió individual i una de grupal.

6.1 Avaluació grupal

Per a treballar la grupal, farem una dinàmica que s'anomena el semàfor de l'aprenentatge. La dinàmica es basa a col·locar tots els alumnes en fila drets i dividir la classe en dues parts: la part positiva i la part negativa. Un cop tothom està col·locat, el professor/a va donant consignes per a avaluar el projecte i els alumnes es situen on creuen segons l'èxit o fracàs que hi ha hagut respecte a l'ítem esmentat (o segons si els hi ha agradat o no).

Esquema de la dinàmica:

Exemple de la dinàmica del semàfor

Un cop tothom està col·locat respecte a l'aspecte que s'està avaluant, es va demanant l'opinió d'alumnes que estan en posicions diferents per a sentir-ne la contraposició d'arguments. A més, aquesta dinàmica serveix per a revisar correctament el projecte, ja que fàcilment s'observa si l'aspecte és majoritàriament valorat com a positiu, negatiu o neutre, a part de fomentar la participació.

6.2 Avaluació individual

Per la part individual, cal dir que nosaltres pretenem avaluar de forma contínua les sessions i no només fer-ne l'avaluació al final del projecte com amb la part grupal. Per a fer-ho, cada alumne disposarà d'un petit diari on cada sessió podrà resumir en sis breus apartats com s'ha sentit, què li ha agradat i què no de cada sessió i haurà d'omplir una petita diana d'autoavaluació amb ítems relacionats amb aquella sessió.

Exemple d'una pàgina del diari d'avaluació del projecte:

Exemple de la portada del diari

This is a page from the diary, also light green. It has several sections: 'TOTHOM POT PORTAR el que vol PER ESMORZAR?' at the top with a lunchbox icon. Below it are two columns of questions: 'Què he après a la sessió d'avui?' and 'Com t'has sentit?'. The 'Com t'has sentit?' section has three colored bars (red, yellow, green) with corresponding smiley face icons. Below that is 'T'hi has esforçat?' with a bar chart showing four bars of increasing height. To the right is 'Comentaris de la sessió' with a line for writing. Below the bar chart is 'Vocabulari nou' with four empty boxes. To the right is 'Avalua't!' with a circular gauge labeled 'Avalua't!' and a scale from 1 to 5. At the bottom, it says 'SESSIÓ 1'.

Exemple d'una pàgina del diari

[Enllaç al diari d'avaluació individual de la seqüència](#)

Així doncs, per a determinar si l'alumnat aprova o no nivell competencial aquesta seqüència, s'avaluarà la continuïtat d'aquest diari, a nivell de progrés en els conceptes i en l'autoavaluació que hagi fet ell/a al llarg de les sessions.

7. Conclusions

Per acabar, volem reflexionar una mica sobre la tasca.

És cert que ens ha semblat una tasca interessant i amb molta profunditat pedagògica, ja que treballar una temàtica lliure, però partint d'un PSR i contextualitzat al que bàsicament ens ocupa (primària), sempre és una oportunitat. Tot i això, ens sap una mica greu no poder aplicar-la realment a l'aula per veure'n i valorar-ne l'impacte i els aspectes de millora, ja que al portar-ho a l'aula és quan realment es veuen els punts forts i febles d'una proposta de situació d'aprenentatge.

Analitzant la nostra proposta en si, cal comentar que ens ha costat bastant plantejar l'evolució d'aquesta, ja que en alguns moments del procés hem dubtat de si anàvem en la direcció correcta, ja que la pobresa és un tema delicat de treballar en les aules i que cal abordar amb una certa sensibilitat per no ferir emocionalment cap alumne i poder treballar-la amb la profunditat necessària.

Dit això, creiem que totes les activitats que realitzem al llarg de les sessions són coherents i van enfocades en la mateixa direcció.

8. Bibliografia

- Aldees infantils SOS, 2021. *La solidaritat amb la pobresa, les desigualtats i la justícia*. Extret de:
<https://educa.aldeasinfantiles.es/tutoriales-pdf/tutoria-aldeas-20-21-PRIMARIA-CAT-240720.pdf>
- Escola Bages, 2018. *Projecte Educatiu de Centre (PEC)*. Extret de:
<https://drive.google.com/file/d/14XW59WrF9tbb4r8qqE0KkJR3L6lejaHn/view>

- Escola Bages, 2019. *Normes d'Organització i Funcionament de Centre (NOFC)*.
Extret de:
https://issuu.com/escola2013/docs/ltim_nofc-document_convivencia-consell_escolar
- Generalitat de Catalunya, 2024. *Universals*. Extret de:
<https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/mesures-i-suports/universals/>

9. Annex (materials)

- [Enllac al diari d'avaluació](#)
 - Portada del diari

- Exemple de pàgina del diari

SITUACIONS - CURSA DE LA DESIGUALTAT

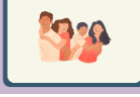
Família que viu a Manresa sense diners per a mantenir els fills

Senyor multimilionari que viu sol i té 25 cotxes

Família refugiada que acaba d'arribar aquí

Família catalana que viu al carrer Barcelona amb ingressos estàndards

Noi immigrant que fa 5 mesos que és aquí (catalunya) i acaba d'aconseguir la seva primera feina

Mare soltera embarassada sense feina

Família que té varies propietats i una empresa exitosa de compres online

Noi de Manresa que ha acabat d'estudiar i viu sol però no té ingressos